

ЗВІТ ПРО МОНІТОРИНГ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТКИ

ТРУСКАВЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Трускавець - 2021

Вступ

Необхідність впровадження політики сталого розвитку на місцевому рівні обумовлена розумінням того, що сталий розвиток має починатися та підтримуватися на рівні громади, і відповідно, забезпечення сталого розвитку повинно здійснюватися знизу-догори, тобто від конкретної громади до регіонального, національного і світового масштабу. Забезпечення сталого розвитку громади включає:

- оцінку господарської місткості і допустимого антропогенного навантаження на природне середовище території громади;
- визначення пріоритетів місцевих потреб і доступності економічних, людських та природних ресурсів для їх забезпечення;
- розробку стратегії сталого розвитку громади;
- вдосконалення системи місцевого самоврядування й впровадження в неї принципів сталого розвитку.

Такий підхід відповідає сучасним викликам, тому що передбачає прийняття комплексних інтегрованих рішень, а не обмежується частковими рішеннями, які задовольняють одну з цілей сталого розвитку за рахунок інших. В результаті стала громада управляє своїми людськими, природними та фінансовими ресурсами для задоволення поточних проблем, підтримуючи навколишнє природне середовище і забезпечуючи високу якість життя її мешканців. При цьому забезпечуються умови, щоб адекватні ресурси в рівній мірі були наявні для майбутніх поколінь.

Розділ 1. Державна екологічна політика

Загальні положення

Забезпечення екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги є конституційним обов'язком держави, який здійснюється за допомогою комплексу екологічних, економічних, адміністративних та правових заходів. Реалізація таких заходів відбувається в різноманітних напрямках та на всіх рівнях публічного управління, і у цілому може бути віднесена до поняття екологічної політики.

В основу формування державної екологічної політики закладено територіальний принцип, який зумовлений як біологічним та ландшафтним різноманіттям, так і непропорційним рівнем урбанізації, промислового навантаження та техногенними особливостями територій. Цей принцип покликаний забезпечити врахування та поєднання національних та місцевих інтересів у сфері охорони навколишнього природного середовища. Територіальний принцип, який також закладено в побудову інституційної інфраструктури по реалізації природоохоронної політики, дозволяє виділити три рівні такої реалізації: державний, регіональний та місцевий.

На державному рівні екологічну політику здійснює Верховна Рада України шляхом визначення основних напрямів цієї політики, затвердження національної стратегії охорони навколишнього природного середовища; Кабінет Міністрів України через формування державної політики, нормативно-правове забезпечення, державний нагляд за її реалізацією та ін.; центральні органи виконавчої влади здійснюють державне управління у відповідних напрямках екологічної політики.

Стратегія державної екологічної політики України

Законом України від 28 лютого 2019 року затверджено «Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», де визначені пріоритети екологічної політики, зокрема:

- формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;
- забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;
- забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;
- зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;

- удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Серед основних інструментів реалізації державної екологічної політики можна назвати:

- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- державне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля;
- системи екологічного управління, екологічний аудит, екологічна сертифікація та маркування продукції;
- законодавство України у сфері охорони навколишнього природного середовища, яке адаптоване до законодавства Європейського Союзу;
- освіта в інтересах збалансованого (сталого) розвитку;
- економічні та фінансові механізми, зокрема екологічна модернізація промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку);
- комплексний моніторинг стану навколишнього природного середовища і нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;
- міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки.

Крім того, окремі напрями державної екологічної політики України визначені і в інших документах стратегічного характеру. Такими документами є Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, Концепція створення загальнодержавної автоматизованої системи «Відкрите довкілля», Концепція загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005–2025 роки тощо.

Положення екологічної політики загальнодержавного рівня повинні бути інтегровані в екологічну політику окремих регіонів та громад із врахуванням специфіки їх соціально-економічного розвитку, техногенного навантаження на навколишнє природне середовище тощо. На основі державної екологічної політики України розробляються регіональні та місцеві програми (плани дій) з охорони навколишнього природного середовища. Попри відмінності, які є між регіонами та громадами, їх політика має відповідати загальнонаціональним підходам, стратегіям, планам та узгоджуватись з ними.

Державні цільові програми екологічного спрямування

У 2019 році передбачалась реалізація завдань та заходів 16 державних цільових програм (ДЦП) - 14 затверджено постановами Кабінету Міністрів України, 2 програми - Законами України. Із запланованих 5 ДЦП екологічного спрямування із загальним обсягом 7,28 млрд. грн (10% від загального обсягу всіх ДЦП) було реалізовано 2 програми з обсягом фінансування 3,39 млрд. грн., що склало 6% від загального фінансування.

У 2020 році передбачалась реалізація завдань та заходів 15 ДЦП. Із запланованих 5 ДЦП екологічного спрямування із загальним обсягом 7,51 млрд. грн (5,3% від загального обсягу всіх ДЦП) було реалізовано 2 програми з обсягом фінансування 3,42 млрд. грн., що склало 3% від загального фінансування.

Загальнодержавна програма зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему (далі – чинна Програма). Частину заходів чинної Програми розпочато та виконано протягом 2009-2020 років. Заходи, передбачені чинною Програмою, завершені у 2020 році, а безумовне виконання робіт на наступному етапі зняття з експлуатації, подальшого перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, гарантованого початку робіт шляхом належного фінансування цієї діяльності забезпечить перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему. Крім того, будуть виконані заходи, які спрямовані на вирішення протягом найближчих 10 років проблеми існування ризиків для населення та навколишнього середовища у зв'язку з наявністю на майданчику Чорнобильської АЕС РМ.

Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року. Основними завданнями Програми є створення сприятливих умов для ефективного функціонування водного господарства, реалізація державної політики у сфері управління, використання та відтворення водних ресурсів за басейновим принципом, забезпечення розвитку меліорації

земель та експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, удосконалення організаційної структури інтегрованого управління водними ресурсами. Основні напрями Програми:

1) забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь, управління водними ресурсами;

2) першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою;

3) захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод та комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету, а також у басейні річки Тиси у Закарпатській області;

4) екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро та поліпшення якості питної води.

Варто зазначити, що в рамках цієї Програми здійснювалась реалізація державного інвестиційного проекту "Заходи із забезпечення комплексного протипаводкового захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь у Львівській області" у 2019-2021 роках. Бюджет Проекту у 2019 році склав – 10,0 млн.грн., у 2020 році – 3,85 млн.грн., у 2021 році – 5,0 млн. грн. Станом на 01.10.2021 профінансовано 5,0 млн грн, використано понад 1,1 млн грн, що становить 22,4% від передбаченого для області. Однак, Трускавецька громада не була включена в цю програму.

Інституційне забезпечення екологічної політики на національному рівні

Головним офіційним інститутом, що відповідає за розробку та реалізацію державної екологічної політики, є Міністерство екології та природних ресурсів України. На Державну екологічну інспекцію України покладено функцію контролю за станом екологічної, біологічної та генетичної безпеки, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, за поводженням із пестицидами та агрохімікатами.

Державна служба геології та надр України забезпечує реалізацію державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державні агентства лісових та водних ресурсів України повинні забезпечувати реалізацію державної екологічної політики в означених сферах. Державне агентство рибного господарства України здійснює реалізацію державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання й відтворення водних живих ресурсів. Державна служба України з надзвичайних ситуацій повинна займатися питаннями попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального походження. До компетенції Державного агентства енергозбереження та енергоефективності України відносяться питання екологізації енергетики.

До неофіційних інститутів належать громадські організації та об'єднання природоохоронного спрямування, які займаються експертною та менеджерською роботою у сфері формування державної екологічної політики та прагнуть мати вплив на неї. Серед них найбільш відомі: ВЕГО «МАМА-86», «Екологія – Право – Людина», «Національний екологічний центр України», «Всеукраїнська екологічна ліга», «Жива Планета», «Хортицький Форум», ЕкоКлуб «Зелена Хвиля», «Зелений Фронт» та інші. Всі вони мають значний досвід роботи, упроваджують проекти екологічного напрямку, залучаючи кошти міжнародної допомоги, тобто фактично виконують роль об'єднань, які розробляють і впроваджують певні елементи екологічної політики.

Обраний Україною курс на побудову децентралізованих відносин між рівнями управління передбачає врахування всіх чинників впливу, особливе місце серед яких належить екологічній політиці. У зв'язку із цим актуалізується проблема ролі інституційних засад екологічної політики в умовах перерозподілу ланок управління. Інституційне забезпечення екологічної політики є ключовим питанням у процесі формування та реалізації охорони навколишнього природного середовища. Його ефективність обумовлена переважно готовністю відповідних інститутів до сприйняття екологічної політики та інтеграції в інші політики та взаємоузгодженістю між усіма рівнями управління.

Висновки

1. Необхідність впровадження політики сталого розвитку на місцевому рівні обумовлена розумінням того, що саме громада управляє своїми людськими, природними та фінансовими ресурсами для задоволення поточних проблем, підтримуючи навколишнє природне середовище і забезпечуючи високу якість життя її мешканців.
2. В основу формування державної екологічної політики закладено територіальний принцип, який виділяє три рівні - державний, регіональний та місцевий.
3. Державна екологічна політика базується на «Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року», затвердженій Законом України від 28 лютого 2019 року і реалізується на основі державних, регіональних та місцевих програм розвитку.
4. У 2019–2021 роках із 5 державних цільових програм екологічного спрямування фактично реалізуються лише дві - Програма зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему та цільова Програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року.
5. На сьогодні державні цільові програми ще не стали дієвим та ефективним інструментом розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки та регіонів. Вони виконують роль «формального документу з декларацією про наміри». Обсяги фінансових ресурсів програм, у тому числі коштів державного бюджету, не узгоджуються з реальними можливостями їх фінансування.
6. Економічний механізм реалізації державної екологічної політики на сьогодні не проявив себе - фактично не існують механізми кредитування природоохоронних заходів, пільгового оподаткування та цінового заохочення еколого-конструктивної діяльності; не набули необхідного розвитку механізми надання субсидій на формування екологічної інфраструктури, національного ринку екологічних послуг; фактична плата за забруднення не покриває фактичної шкоди; спостерігається тенденція до зниження реальної вартості природних благ тощо.
7. Головними офіційними інституціями, що відповідають за реалізацію державної екологічної політики є Міністерство екології та природних ресурсів України та Державна екологічна інспекція України, які співпрацюють з іншими галузевими державними та недержавними організаціями, регіональними органами влади та органами місцевого самоврядування.
8. Попри багатофункціональність та розгалуженість суб'єктів екологічного управління, їх діяльність не є ефективною. Зокрема, з-поміж проблем реалізації державної екологічної політики можна виділити: відсутність розмежування управління природокористуванням та контроль стану навколишнього природного середовища; відсутність системного моніторингу; проблеми державного регулювання у сфері поводження з відходами; проблеми системи обліку та контролю звітності господарських суб'єктів різної форми власності з екологічних та економічних показників.

Розділ 2. Екологічна політика Львівської області

Загальні положення

Соціально-економічний розвиток Львівської області тісно і нерозривно пов'язаний зі станом довкілля, наявністю екологічних проблем та ризиків у регіоні. До функцій регіонального рівня управління екологічною політикою належить вирішення таких питань як: регулювання використання природних ресурсів місцевого значення; визначення нормативів забруднення природного середовища (встановлення нормативів ГДВ, ГДС та розміщення відходів); впровадження економічного механізму природокористування; проведення моніторингу та обліку об'єктів природокористування і забруднення довкілля; проведення державної екологічної експертизи; здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства; розроблення програм впровадження природоохоронних заходів, визначення та реалізація інвестиційної політики; інформування населення та заінтересованих підприємств, установ і організацій з екологічних питань.

Стратегія розвитку Львівської області до 2027 року

Стратегія розвитку Львівської області до 2027 року є основним програмним документом соціально-економічного розвитку області. Стратегія базується на 5-и стратегічних цілях, до складу яких входить ціль 4.

Чисте довкілля, що демонструє значимість екології для сталого розвитку області. У таблиці наведений перелік оперативних цілей та завдань, які дозволяють досягти стратегічної цілі.

Таблиця 1

Оперативні цілі	Завдання
4.1. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	4.1.1. Зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод. Ефективне та раціональне використання водних об'єктів 4.1.2. Зменшення шкідливої дії вод від підтоплення і затоплення територій 4.1.3. Зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату
4.2. Формування екологічної свідомості населення та комплексної системи поводження з відходами	4.2.1. Зменшення обсягів утворених відходів, у тому числі небезпечних 4.2.2. Покращення системи сортування та утилізації усіх видів відходів 4.2.3. Виховання екологічно свідомого суспільства
4.3. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	4.3.1. Збереження цінних природних територій та розширення об'єктів природно-заповідного фонду 4.3.2. Відновлення лісів та підвищення їх багатофункціональної ролі

На виконання задекларованих оперативних цілей та завдань розроблено План заходів із впровадження Стратегії на 2021-2023 роки, який включає 12 проєктів із загальним обсягом фінансування 2 019 939,3 тис. грн., а саме:

1. Оздоровлення річок Львівської області шляхом модернізації/будівництва очисних споруд та каналізаційних мереж
2. Заходи із забезпечення комплексного протипаводкового захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь у Львівській області
3. Ефективне та раціональне використання водних об'єктів шляхом їх передачі в оренду
4. Зменшення навантаження на атмосферне повітря Львівської області
5. Будівництво заводу по переробці твердих побутових відходів
6. Забезпечення комплексної системи управління відходами на території області
7. Інформаційно-просвітницька кампанія щодо культури населення в побуті
8. Упорядкування територій та об'єктів природно-заповідного фонду Львівської області
9. Розробка проєктів створення нових та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду
10. Розвиток інфраструктури, покращення матеріально-технічної бази установ природно-заповідного фонду
11. Реалізація охоронних заходів щодо збереження зубра
12. Сприяння лісовідновленню на землях лісового фонду

Регіональні цільові програми екологічного спрямування

Програма охорони навколишнього природного середовища на 2016-2020 роки

До 2021 року у Львівській області діяла «Програма охорони навколишнього природного середовища Львівської області на 2016-2020 роки». Результати програми за 5 років відображені у таблиці.

Таблиця 2

Завдання програми	Джерела фінансування	Заплановане фінансування, тис.грн	Відсоток виконання
Завдання 1. Розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття	Обл. бюджет	69262,0	87
	Інші джерела	86735,9	65
Завдання 2. Еколого-просвітницька діяльність	Обл. бюджет	9652,3	83
	Інші джерела	978,6	75
Завдання 3. Організація системи екологічного моніторингу та інформаційного забезпечення природоохоронної діяльності	Обл. бюджет	5102,0	79
	Інші джерела	0,0	0
Завдання 4. Зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти та поліпшення екологічного стану поверхневих вод басейнів рік Дністер, Західний Буг, Сян, Дніпро та ін	Обл. бюджет	108030,0	79
	Інші джерела	36891,6	105
Завдання 5. Вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових, промислових та небезпечних відходів	Обл. бюджет	51451,5	88
	Інші джерела	16360,5	54
Завдання 6. Охорона і раціональне використання земель	Обл. бюджет	71514,9	80
	Інші джерела	7516,2	30
Завдання 7. Забезпечення участі міжнародних природоохоронних організацій із залученням коштів міжнародної технічної допомоги та іноземних інвестицій	Обл. бюджет	6816,0	39
	Інші джерела	21870,6	36
Завдання 8. Стабілізація екологічної рівноваги внаслідок діяльності гірничо-хімічних підприємств Львівщини	Обл. бюджет	2886,3	97
	Інші джерела	0,0	0
Завдання 9. Охорона атмосферного повітря	Обл. бюджет	1160,0	48
	Інші джерела	0,0	0
Завдання 10. Забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків	Обл. бюджет	4080,2	4080,2
	Інші джерела	0,0	0,0
Проект «Рове-Лове Розточчя – разом попри кордони»	Обл. бюджет	450,0	100
	Інші джерела	0,0	0
Усього, у тому числі:		505 925,6	148
▪ обласний бюджет		335 572,2	81
▪ інші джерела, у тому числі:		170 353,4	68
– місцеві бюджети		68 460,3	-
– кошти МТД		21 870,6	-
– інші		80 022,5	-

При цьому лише в рамках завдання 1. Розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

надавалась допомога Трускавецькій територіальній громаді в частині реконструкції міського парку у м. Трускавець.

Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки

У 2021 році була введена в дію «Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки». Програма має реалізуватись за 10-ма напрямками (завданнями):

- 1) розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття;
- 2) формування екологічної свідомості населення;
- 3) організація системи моніторингу довкілля;
- 4) зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти, а також поліпшення екологічного стану поверхневих вод басейнів рік Дністер, Західний Буг, Сян, Дніпро та ін.;
- 5) вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових, промислових і небезпечних відходів;
- 6) охорона і раціональне використання земель;
- 7) охорона атмосферного повітря;
- 8) розвиток та поглиблення міжнародного співробітництва в природоохоронній сфері;
- 9) стабілізація екологічної рівноваги внаслідок діяльності гірничо-хімічних підприємств Львівщини;
- 10) забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків.

Перелік природоохоронних заходів щодо реалізації Програми формується відповідно до умов, які визначені Положенням про порядок планування та фінансування природоохоронних заходів з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища. Критерії відбору об'єктів для їх реалізації за кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища в рамках Програми:

- 1) захід реалізується за кошти державного бюджету;
- 2) захід виконується в рамках проекту міжнародної технічної допомоги;
- 3) високий ступінь готовності об'єкта (робіт) до проведення заходу;
- 4) спрямування коштів з місцевих та обласного бюджетів для співфінансування екологічних заходів відповідно до визначених індексів фінансової спроможності територіальних громад області, а саме:
 - при індексі більшому від 1,0: 20 відсотків коштів з обласного бюджету, 80 відсотків з бюджету громади чи інших джерел;
 - при індексі від 0,8 до 1,0: 40 відсотків коштів з обласного бюджету, 60 відсотків з бюджету громади чи інших джерел;
 - при індексі у від 0,6 до 0,8: 60 відсотків коштів з обласного бюджету, 40 відсотків з бюджету громади чи інших джерел;
 - при індексі меншому від 0,6: 80 відсотків коштів з обласного бюджету, 20 відсотків з бюджету громади чи інших джерел;
- 5) наявність затвердженої в установленому порядку проектно-кошторисної документації та експертного звіту.

Варто також відзначити, що в останні роки спостерігається позитивна динаміка збільшення фінансування на природоохоронні заходи, що відображає таблиця

Таблиця 3
тис.грн

Статті видатків	Виконано за 2020 рік	Очікуване виконання у 2021 році	Пропозиції на 2022 рік
Всього	28 273	35 224	50 240
Програми та заходи,	28 054	35 194	50 115
<i>з них: обласні програми</i>	<i>28 054</i>	<i>35 194</i>	<i>50 115</i>
<i>з них: за рахунок сплати екологічного податку та грошових стягнень за шкоду заподіяну навколишньому середовищу</i>	<i>26 618</i>	<i>33 241</i>	<i>38 000</i>

<i>з них: на будівництво і реконструкцію парків доквілля за рахунок передачі коштів із загального фонду до бюджету розвитку</i>			10 000*
<i>на утримання установ (регіональні ландшафтні парки)</i>	<i>1 436</i>	<i>1 953</i>	<i>2 115</i>

*На 2022 рік до Програми планується внести зміни згідно виконання доручень Офісу Президента України в частині реалізації в межах Львівської області проекту «Парки доквілля», забезпечення фінансової підтримки ініціатив органів місцевого самоврядування, спрямованих на будівництво нових чи реконструкцію/ремонт існуючих парків/скверів (які не є об'єктами природно-заповідного фонду), популяризацію активного і пасивного відпочинку в природних умовах у населених пунктах в межах територіальних громад.

У рамках президентських програм «Велике будівництво» та «Здорова Україна», з метою покращення інфраструктури, серед проєктів, які реалізують у межах національних програм, одним з пріоритетних визначено проєкт «Парки доквілля», який має на меті створення громадянам умов для якісного відпочинку та облаштування в кожній територіальній громаді парків доквілля. На сьогодні стан переважаючої кількості парків області є незадовільним. Причиною цього є повільні темпи їх модернізації через брак коштів на місцях. За попередніми підрахунками, вартість робіт з реконструкції/будівництва парків у всіх 73-х громадах становить майже 500,0 млн. гривень.

У проєкті обласного бюджету на 2022 рік видатки на екологічні заходи передбачаються в сумі 50 240 тис. грн, у тому числі за загальним фондом – 2 115 тис. грн, спеціальним – 48 125 тис. гривень.

За рахунок надходжень до спеціального фонду обласного бюджету екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища на природоохоронні заходи в рамках реалізації Програми охорони навколишнього природного середовища на 2021 – 2025 роки в 2022 році плануються видатки в сумі 38 000 тис. грн, що на 4 759,3 тис. грн або 14,3% більше очікуваного використання коштів у 2021 році. На утримання адміністрацій регіональних ландшафтних парків області за загальним фондом передбачається 2 115 тис. грн або на 8,3% більше очікуваного виконання у 2021 році.

Проєкт Програми державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря на 2020-2025 роки для Львівської зони

Згідно з розпорядженням голови облдержадміністрації «Про обласну систему моніторингу доквілля» від 29.07.2013 №465/0/5-13 визначено суб'єктів обласної системи моніторингу доквілля. На департамент екології та природних ресурсів Львівської облдержадміністрації покладено здійснення координуючої та узагальнюючої функції у сфері діяльності системи екологічного моніторингу на території області. У цю систему об'єднуються державні, комунальні та наукові установи і лабораторії, які здійснюють дослідження якості повітря, води, ґрунту, спостерігають за станом біоресурсів і забрудненням доквілля.

На забезпечення виконання постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 №827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря» органом управління якістю атмосферного повітря в межах області визначено департамент екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації. Львівською обласною державною адміністрацією разом з департаментом екології та природних ресурсів розроблений проєкт Програми державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря на 2020-2025 роки для Львівської зони, затверджений рішенням Львівської обласної ради, а також створена обласна комісія з питань здійснення державного моніторингу в галузі атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря.

Інституційне забезпечення екологічної політики на регіональному рівні

Державну екологічну політику на регіональному рівні реалізують органи державної влади та суб'єкти, що мають спеціальні повноваження. Окрім центральних органів державної влади, описаних вище, на регіональному рівні державну екологічну політику реалізують державні екологічні інспекції в областях; місцеві державні адміністрації (обласні та районні), а також місцеві ради територіальних громад.

На рівні Львівської області реалізацію державної політики у сферах охорони навколишнього природного середовища здійснює департамент екології та природних ресурсів, який є структурним підрозділом Львівської

обласної державної адміністрації. Департамент координує діяльність територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів, сприяє їм у виконанні завдань і функцій, які покладені на них.

До основних завдань департаменту належить реалізація державної політики та управління в межах Львівської області у сферах:

- охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів (надр, земель, поверхневих та підземних вод, водних об'єктів, атмосферного повітря, лісів, тваринного (у тому числі водних живих ресурсів, мисливських та немисливських видів тварин) і рослинного світу та природних ресурсів територіальних вод);
- поводження з відходами (крім поводження з небезпечними та радіоактивними відходами);
- формування, збереження екологічної мережі, охорони та розвитку мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, збереження, відтворення і невиснажливого використання біо- та ландшафтного різноманіття;
- збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін і виконання у межах компетенції вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї;
- здійснення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки
- інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища на відповідній території.

Департамент також розробляє та реалізує регіональні екологічні програми; вносить пропозиції щодо державних екологічних програм та вносить пропозиції органам місцевого самоврядування щодо організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

На районному рівні, зокрема Дрогобицького району Львівської області, на території якого розташована Трускавецька територіальна громада, реалізацію державної та регіональної політики здійснює управління внутрішнього аудиту, економіки, агропромислового розвитку та екології Дрогобицької районної державної адміністрації. Управління відповідно до покладених на нього завдань в частині екологічної політики:

- взаємодіє в межах своєї компетенції з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями у сфері охорони навколишнього природного середовища, водокористування, поводження з відходами та атмосферного повітря, розвитку мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісових відносин, мисливського господарства та полювання на території району;
- ініціює розробку місцевих екологічних програм;
- консультує замовників природоохоронних заходів щодо порядку підготовки та подання запитів на фінансування природоохоронних заходів за кошти Державного та обласного природоохоронних фондів;
- узагальнює та подає перелік пропозицій на фінансування з Державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища;
- координує функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- погоджує з органами місцевого самоврядування проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- координує роботу з винесення в натуру меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- здійснює координацію та організацію робіт зі знищення борщівника Сосновського;
- координує роботу з підготовки запитів на фінансування заходів з берегоукріплення, руслоочисних та русло регулюючих робіт, захисту від шкідливої дії вод.

Економічний механізм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні

На сьогодні в Україні розроблені і впроваджені основні елементи економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності на регіональному та місцевому рівнях, як найбільш ефективного та перспективного серед інших управлінських підходів до реалізації державної екологічної політики. Найважливішими з них є:

- екологічне оподаткування (екологічний податок та рентна плата за спеціальне використання природних ресурсів (мінеральних, водних, земельних, лісових, біологічних);
- відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення законодавства про охорону довкілля.

Економічний механізм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні включає:

- платність природокористування;
- систему економічного стимулювання природоохоронної діяльності;
- плату за забруднення навколишнього середовища;
- наявність ринку природних ресурсів;
- удосконалення цінової політики, особливо в галузях, що використовують природні ресурси у своїй виробничій діяльності;
- екологічні фонди;
- екологічні програми;
- продаж прав за забруднення;
- екологічне страхування.

У той же час, оцінка економічної складової життєдіяльності регіонів дає підстави стверджувати, що ще не вдалося створити механізм екологічних обмежень при лібералізації форм власності. Така ситуація призвела до порушень природоохоронного законодавства і доступу окремих соціальних груп до використання природноресурсних об'єктів і територій з високим економічним потенціалом і природоохоронною цінністю.

Нинішня система природоохоронних заходів не може виключити можливості виникнення надзвичайних ситуацій в результаті довготривалого антропогенного впливу на оточуюче середовище, а високий ступень зносу основних фондів та господарського комплексу приводить до погіршення стану довкілля. Крім того, низький рівень мотивації до раціонального природокористування у суб'єктів господарської діяльності, обумовлений переважанням адміністративних методів управління в економічній діяльності, негативне ставлення суспільства до екологічних проблем, пріоритетів регіонального розвитку, обумовлене низьким рівнем поінформованості, система безперервної екологічної освіти, яка знаходиться ще на стадії становлення, лише підсилюють і без того складну ситуацію в регіонах.

Висновки

1. Стратегія розвитку Львівської області до 2027 року є основним програмним документом соціально-економічного розвитку області. Стратегія базується на 5-и стратегічних цілях, до складу яких входить ціль 4. Чисте довкілля, що демонструє значимість екології для сталого розвитку області. Однак, 12 стратегічних проєктів екологічного спрямування на 2021-2023 роки з бюджетом 3,3% від загального фінансування стратегії свідчить про типову позицію суспільства щодо екологічних питань.
2. Основною цільовою програмою Львівської області через яку реалізується регіональна екологічна політика є Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки з достатньо значимими обсягами фінансування. При цьому в останні роки спостерігається позитивна динаміка збільшення фінансування на природоохоронні заходи. Одним із об'єктів, який упродовж останніх років фінансувався з цієї програми є міський парк «Адамівка» у м. Трускавець.
3. У рамках президентських програм «Велике будівництво» та «Здорова Україна», з метою покращення інфраструктури, серед проєктів, які реалізують у межах національних програм, одним з пріоритетних визначено проєкт «Парки дозвілля», який має на меті створення громадянам умов для якісного відпочинку та облаштування в кожній територіальній громаді парків дозвілля. На рівні Львівської області обласним бюджетом передбачено надання 10 млн .грн. на цей проєкт, що дає можливість Трускавецькій громаді їх використання на завершення робіт по парку «Адамівка».
4. На рівні Львівської області реалізацію державної політики у сферах охорони навколишнього природного середовища здійснює департамент екології та природних ресурсів, який є структурним підрозділом Львівської обласної державної адміністрації. Департамент координує діяльність територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів, сприяє їм у виконанні завдань і функцій, які покладені на них та вносить пропозиції органам місцевого самоврядування щодо організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.
5. На районному рівні, зокрема Дрогобицького району Львівської області, на території якого розташована Трускавецька територіальна громада, реалізацію державної та регіональної політики здійснює управління внутрішнього аудиту, економіки, агропромислового розвитку та екології Дрогобицької районної державної адміністрації.

Розділ 3. Екологічна політика Трускавецької міської територіальної громади

Загальні положення

Місцевий рівень реалізації екологічної політики забезпечують органи місцевого самоврядування та територіальні органи центральних органів влади. До функцій місцевого рівня управління належить вирішення таких питань: проведення локального та об'єктного моніторингу; здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства; організація розробки місцевих екологічних програм та проєктів.

Реалізація екологічної політики на місцях має особливе практичне значення, оскільки саме на місцях виникають екологічні проблеми та джерела потенційних екологічних ризиків і місцеві органи вживають першочергових заходів для їх усунення. Крім того, на підставі місцевого екологічного моніторингу має формуватися державна екологічна політика в цілому. Низка проблем та рішень, що приймаються, породжена діяльністю, що здійснюється на місцевому рівні. Місцеві органи влади будують та експлуатують комунальну інфраструктуру – системи питної води, каналізації тощо; проводять контроль за будівництвом житла й промислових об'єктів; встановлюють місцеві норми охорони навколишнього середовища; формують частку природоохоронного фонду тощо. На розв'язання проблем охорони навколишнього природного середовища впливають багато суб'єктів соціальних відносин, кожен із яких діє в межах повноважень, визначених законодавством, і які разом становлять систему суспільно-державного регулювання охорони довкілля на місцевому рівні.

Екологічна політика для Трускавецької громади має особливе значення з огляду на курортний статус м.Трускавця як відомого бальнеологічного центру, ресурси якого є важливою складовою лікувально-оздоровчого, рекреаційного й економічного потенціалу не тільки Трускавецької громади, але й Львівщини в цілому.

Екологічна політика Трускавецької громади реалізується через впровадження: державних та регіональних цільових програм, які стосуються екологічної сфери; Плану заходів/проєктів із впровадження Стратегії сталого розвитку Трускавецької громади до 2028 року (Стратегії) та місцевих цільових програм. Забезпечують виконання цих заходів і програм Трускавецька міська рада та відповідні інституції в межах свої повноважень, у тому числі суб'єкти господарської діяльності та громадські організації екологічного спрямування.

Державні та регіональні програми підтримки місцевої екологічної політики

Як було зазначено вище, фінансування із державних цільових програм (ДЦП) екологічного спрямування, зокрема і державного інвестиційного проєкту *"Заходи із забезпечення комплексного протипаводкового захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь у Львівській області"* у 2019-2021 роках для Трускавецької громади не передбачалось.

Регіональна Програма капітального будівництва об'єктів соціально-культурного та житлово-комунального призначення, яка реалізується за рахунок коштів бюджету розвитку обласного бюджету на 2021 рік, налічує 119 об'єктів, серед яких – *«Реконструкція міського парку в м.Трускавці (благоустрій, інженерні мережі). Коригування» із обсягом фінансування – 1,85 млн. грн.*

В рамках регіональної Програми охорони навколишнього природного середовища на 2016-2020 роки в рамках завдання 1. Розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття надавалась допомога Трускавецькій територіальній громаді в частині реконструкції міського парку у м. Трускавець.

В рамках регіональної Програми охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки Трускавецькій громаді кошти з обласного бюджету на 2021 рік не передбачались.

Важливо відзначити, що в рамках внесення змін до Програми охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки, зокрема внесення нового завдання 11 «Реалізація проєкту «Парки дозвілля» на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт парків/скверів у Львівській області», планується фінансування в обсязі 10,0 млн. грн. на 2022 рік, що дає можливість Трускавецькій громаді їх використання на завершення робіт по парку «Адамівка».

План заходів/проектів на 2019-2021 роки із впровадження Стратегії сталого розвитку Трускавецької громади до 2028 року

Рішенням сесії Трускавецької міської ради 1126 від 13.12.2018 були затверджені План заходів/проектів на 2019-2021 роки та Стратегія сталого розвитку Трускавецької громади до 2028 року.

SWOT-аналіз Трускавецької громади

При їх підготовці був розроблений SWOT-аналіз Трускавецької громади, зокрема в природоохоронній частині, який наведений у таблиці.

Таблиця 4

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Унікальність мінеральних ресурсів, зокрема лікувальної води Нафтуса , на якій базується основний дохід субрегіону 2. Велика кількість джерел цілющих мінеральних вод 3. Близькість до культурних центрів краю, особливо міст Львів, Дрогобич та сучасних туристичних і гірськолижних центрів – Буковиця, Славсько, Тустань, Плай, Крутогір 4. Екологічна чиста зона у зв'язку з відсутністю великих промислових виробництв та агрохолдингів на території субрегіону 5. Унікальний центральний дендропарк міста. 6. Наявні історико-архітектурні об'єкти та музеї центральної частини м.Трускавець 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність у м.Трускавець статусу курорту державного значення 2. Відсутність встановлених адміністративних меж курорту «Трускавець» 3. Ризик вичерпання, забруднення або незворотної втрати джерел мінеральних вод, у тому числі через забудову і господарську діяльність у зонах суворої санітарної охорони. Невирішеність питання відселення мешканців з I-ї санітарної зони – зони формування води Нафтусі 4. Відсутність сертифікації мінеральних ресурсів та запатентованих товарних знаків, зокрема лікувальної води Нафтуса 5. Відсутність системи збереження історико-архітектурної зони м.Трускавець, зокрема забудови центральної частини м.Трускавець, неvirішеність проблеми недобудованих об'єктів 6. Назадовільна якість питної води та технічного стану мереж водопостачання, каналізації та системи очистки стоків у м.Трускавець та повна відсутність каналізаційної мережі у сільських населених пунктах громади 7. Обмеженість власних земельних ресурсів (м.Трускавець) 8. Відсутність достатньої кількості якісних сучасних громадських просторів та значний фізичний і моральний знос існуючих
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання державних програм з розвитку альтернативних відновлюваних джерел енергії (вітер, сонце, вода, геотермал.). 2. Участь в програмах міжнародної технічної допомоги 3. Збільшення потоку відпочивальників у тому числі іноземних 4. Можливість використання ресурсів прилеглих територій до м.Трускавець для розвитку санаторно-курортної зони 5. Участь в державних програмах підтримки завдяки наявності статусу курорту державного значення 6. Продовження реформ в Україні на основі Угоди про Асоціацію України з Європейським Союзом 7. Сприятлива візова політика для туристів з-за кордону 8. Підвищення рівня доходів населення України 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Делегування на базовий рівень повноважень з боку держави без відповідного фінансового забезпечення 2. Збільшення питомої ваги соціальних видатків у випадку створення ОТГ 3. Ймовірність техногенної катастрофи через сусідство із Стебницьким калійним комбінатом 4. Масова вирубка і продаж деревини в приміських лісництвах 5. Невирішеність проблеми поводження із твердими побутовими відходами (ТПВ) як на території Львівської області, так і Дрогобицького району зокрема 6. Збільшення логістичних транспортних потоків, які проходять територією субрегіону і особливо м.Трускавець

Сценарій розвитку Трускавецької громади

Згідно вищенаведеного SWOT-аналізу був розроблений оптимальний - *сценарій сталого економічного зростання*. При цьому, для формування сценарію було здійснено наступні базові припущення:

- Трускавець і громада активно формують спільні привабливі інвестиційні пропозиції і просувають їх на цільові інвестиційні ринки;
- Трускавець отримує статус курорту державного значення та отримує міжнародні сертифікати на лікувальні якості води Нафтуса;
- покращується бізнес-клімат, з'являються послуги для підприємців-початківців;
- створюються нові привабливі рекреаційні і туристичні продукти, які дозволяють залучати до відпочинку на території Трускавецької громади туристів з нових ринків;
- створюється об'єднана територіальна громада з адміністративним центром у м. Трускавець;
- Трускавецька об'єднана територіальна громада активно співпрацює з Державним фондом регіонального розвитку та залучає кошти державної субвенції на розвиток інфраструктури;
- нова програма Сусідства з ЄС 2021-2027 відкриває нові можливості для участі в транскордонних інфраструктурних проектах;
- зона вільної торгівлі з ЄС, США і Канадою сприяє залученню капіталу та розвитку лікувального туризму у тому числі.

Згідно цих допущень Трускавецька громада:

- активно розвиває супутні туристичні послуги на прилеглий сільській території і трансформується з місця лікування та оздоровлення на місце відпочинку різних категорій відпочиваючих;
- формує унікальну для країни рекреаційну пропозицію – оздоровчі послуги в поєднанні з активними видами відпочинку та регіонально-інтегровані туристичні продукти як для клієнтів курорту, так і для інших категорій відпочиваючих;
- переваги об'єднаної територіальної громади ефективно використовуються, в першу чергу сільськими населеними пунктами субрегіону – через суттєве збільшення бюджетних надходжень та залучення державних коштів - державної субвенції на розвиток; інфраструктури та Державний фонд регіонального розвитку на проекти розвитку; інтенсивно розвивається інфраструктура територіальних громад, покращується якість і доступність публічних послуг.
- завдяки розвитку економічної співпраці в межах та поза межами субрегіону поживається економічна активність населення, створюються місцеві продуктові бренди;
- сільські території включаються в туристичну індустрію громади, доповнюючи туристичну пропозицію курорту новими туристичними продуктами і послугами. Завдяки підвищенню привабливості і впізнаваності території починає розвиватися зелений туризм;
- громада стає комфортним місцем для праці, життя і відпочинку, приваблюючи інвесторів, відпочиваючих та нових мешканців, зокрема молодь.

Стратегічні, операційні цілі та завдання Стратегії

Стратегія сталого розвитку Трускавецької громади до 2028 року базується на 2-х стратегічних цілях, які прямо дотикаються охорони навколишнього середовища:

- А. Економічно розвинена територія оздоровчо-туристичного напрямку
- Б. Територія якісного життя.

Ці стратегічні цілі в частині охорони навколишнього середовища досягаються завдяки відповідним операційним цілям та завданням, що відображає таблиця

Таблиця 5

Операційні цілі	Завдання
А. Економічно розвинена територія оздоровчо-туристичного напрямку	
А.1. Розвиток санаторно курортного комплексу та супроводжуючої сфери обслуговування	А.1.1. Збереження належної якості лікувальних вод
А.3. Розвиток територіальних туристичних продуктів і промоція	А.3.1. Розвиток туристичної інфраструктури
	А.3.2. Розвиток і диверсифікація туристичних продуктів

	A.3.3. Покращення стану історичної частини м. Трускавця
	A.3.4. Туристична промоція території
Б. Територія якісного життя	
<i>Б.1. Розвиток інженерної та дорожньої інфраструктури</i>	Б.1.1. Модернізація системи водопостачання та водовідведення
	Б.1.2. Забезпечення транспортної доступності території та внутрішніх перевезень
	Б.1.3. Розвиток дорожньої інфраструктури
<i>Б.2. Розвиток соціальної сфери</i>	Б.2.1. Розвиток формальної та неформальної освіти
	Б.2.2. Забезпечення енергоефективності в комунальній сфері
<i>Б.3. Розвиток громадських просторів та суспільного життя</i>	Б.3.1. Створення якісного громадського простору
<i>Б.4. Безпека території та громадян</i>	Б.4.2. Забезпечення техногенної безпеки субрегіону
	Б.4.3. Забезпечення екологічної безпеки субрегіону

План заходів із впровадження Стратегії

У відповідності до операційних цілей та завдань були сформовані відповідні екологічні проекти, які лягли в основу Плану заходів із впровадження Стратегії на 2019-2021 роки, що відображено у таблиці

Таблиця 6

№	Назва проекту	2019	2020	2021	Всього
Стратегічна ціль А: Економічно розвинена територія оздоровчо-туристичного напрямку					
Операційна ціль: А.1. Розвиток санаторно курортного комплексу та супроводжуючої сфери обслуговування					
1.	Реконструкція міського парку в м. Трускавці	25000,0	25000,0	20000,0	70 000,0
2.	Збереження та розвиток гідромінеральної бази Трускавця	3000,0	3000,0	5000,0	11 000,0
Операційна ціль: А.3. Розвиток територіальних туристичних продуктів і промоція					
3.	Реставрація Художнього музею М.Біласа	600,0	600,0	600,0	18000,0
4.	Розробка маркетингової стратегії розвитку курорту і консолідації закладів санаторно-курортної зони субрегіону	500,0	-	-	500,0
5.	Міська програма «Програма промоції курорту Трускавець»	1000,0	1000,0	1000,0	3000,0
6.	Туристичне ознакування міста Трускавець	1000,0	1000,0	-	2000,0
7.	Створення нових туристичних маршрутів	-	-	250,0	250,0
8.	Створення туристичного порталу та мобільного додатку	420,0	-	-	420,0
Стратегічна ціль Б: Територія якісного життя					
Операційна ціль Б1: Розвиток інженерної та дорожньої інфраструктури					
9.	Модернізація системи водопостачання в м.Трускавець	5600,0	8400,0	-	14000,0
10.	Міська цільова програма фінансування робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням автомобільних доріг м.Трускавця	11000,0	11000,0	11000,0	33000,0
Операційна ціль Б 3: Розвиток громадських просторів та суспільного життя					

11.	Розвиток парципаторного бюджету у м. Трускавець	500,0	700,0	700,00	1900,0
12.	Музичний сквер: рекреаційно - едукативний простір	100,0	300,0	300,0	700,0
Операційна ціль Б 4 Безпека території та громади					
13.	Комплексна програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки у м.Трускавець	350,0	350,0	300,0	1000,0
14.	Впровадження заходів з роздільного сортування твердих побутових відходів у м.Трускавець	-	2500,0	2500,0	5000,0
15.	Встановлення електрозаправок у місті Трускавці	150,0	450,0	400,0	1000,0

Як видно із таблиці, із загальної кількості 25 проєктів Плану заходів із впровадження Стратегії Трускавецької громади на 2019-2021 роки, 15 проєктів прямо чи опосередковано дотикалися екологічної проблематики. При цьому важливо відзначити, що частина проєктів, яка стосувалася таких можливостей громади (згідно SWOT-аналізу) як: збільшення потоку відпочивальників у тому числі іноземних, сприятлива візова політика для туристів з-за кордону, підвищення рівня доходів населення України, вимагали особливої уваги з огляду на їх потенційну загрозу для навколишнього середовища. До таких проєктів можна віднести наступні:

- Розробка маркетингової стратегії розвитку курорту і консолідації закладів санаторно-курортної зони субрегіону
- Міська програма «Програма промоції курорту Трускавець»
- Створення нових туристичних маршрутів.

Аналіз виконання Плану заходів із впровадження Стратегії

Результати виконання Плану заходів із впровадження Стратегії у 2019-2021 роках наведені у таблиці.

Таблиця 7

Назва проєкту		Сума, грн.
1.	Реконструкція міського парку в м. Трускавці	70 000,0
1)	У 2019 році триває реалізація проєкту «Реконструкція міського парку в м.Трускавці», виконано роботи на загальну суму 7158,174 тис.грн. У 2020 році виконано роботи на загальну суму 752,593 тис.грн. У 2021 році проведено корегування ПКД та продовжено будівельні	
2.	Збереження та розвиток гідромінеральної бази Трускавця	11 000,0
1)	30 листопада 2020 року Указом Президента України № 525/2020 Міському парку "Адамівка" у місті Трускавець надано статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	
2)	13 липня 2021 року Львівська обласна рада затвердила рішення щодо оголошення території міста Трускавця курортною територією державного значення.	
3.	Реставрація Художнього музею М.Біласа	18000,0
1)	У 2021 році розпочато реалізацію проєкту «Реставрація пам'ятки архітектури Художнього музею М.Біласа (вілла «Гопляна») на майдані Кобзаря в м.Трускавці Львівської області». Проєкт реалізується за кошти програми регіонального розвитку, які можуть реалізуватись за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. Загальний бюджет проєкту 19 328 000,00 грн. Термін реалізації проєкту 24 місяці. Впродовж 2021 року здійснено: перерахунок ПКД, отримано Експертний звіт, проведено тендер на визначення підрядної роботи по реставрації музею, розпочато реставраційні роботи.	
4.	Розробка маркетингової стратегії розвитку курорту і консолідації закладів санаторно-курортної зони субрегіону	500,0
1)	У 2021 році санаторно-курортними закладами м.Трускавця розроблено Програму реабілітації пацієнтів з постковідним синдромом. Реабілітація після COVID-19 в Трускавці відбувається на лікувальній базі санаторіїв: "Карпати" Трускавець; Дніпро-Бескид; Шахтар; Ріксос-Прикарпаття; Кришталевиї палац; Лісова пісня.	

5.	Міська програма «Програма промоції курорту Трускавець»	3000,0
2) Програма «Промоції міста-курорту Трускавець на 2016-2020 роки».		
6.	Туристичне ознакування міста Трускавець	2000,0
-		
7.	Створення нових туристичних маршрутів	250,0
1)	2019 рік: Реалізація проєкту ДФРР «ВелоБескиди: розвиток пішохідно-трекінгової та велосипедної інфраструктури та будівництво оглядової вежі на території регіону Трускавець – Орів – Борислав – Східниця». Співфінансування з бюджету Трускавецької міської територіальної громади 708 002 грн. Загальний бюджет проєкту 11 800 028 грн.	
2)	У 2021 році стартувала театралізована екскурсія “Легенди давнього курорту Трускавець”(21 травня), яке відбувається щоп’ятниці о 20:00 год. Від моменту запуску було продано 118 квитків. Проведено 10 екскурсій, в середньому по 11,8 відвідувачів на екскурсії. У 2021 році реалізовано проєкт місцевих ініціатив (мікропроєкт) «Придбання костюмів та інвентарю для створення театралізованої екскурсії у місті Трускавці «Легенди давнього курорту» - 101,373 тис.грн. , в т.ч. кошти обласного бюджету 50,686 тис.грн. , кошти бюджету Трускавецької МТГ 29,387 тис.грн. , спонсорські кошти - 21,300 тис.грн.	
8.	Створення туристичного порталу та мобільного додатку	420,0
1)	Офіційний сайт «ТРУСКАВЕЦЬ місто здоров'я Інформаційно-курортний центр» (https://truskavets.ua/) Трускавецького інформаційно-курортного центру” створений для надання корисної інформації про туристичну інфраструктуру міста.	
№	Назва проєкту	Всього
9.	Модернізація системи водопостачання в м.Трускавець	14000,0
2019 рік:		
1)	Реконструкція мереж водопостачання від насосної станції №1 до фільтрувальної станції по вул.І.Франка в м.Трускавець - 2493,94531 тис.грн. , в т.ч. кошти фонду Нагора -2156,74205 тис.грн.	
2)	Реконструкція насосної станції №1 по вул.Городище в м.Трускавець - 1367,59128 тис.грн. , в т.ч. кошти фонду Нагора - 1023,27462 тис.грн.	
3)	Будівництво очисних споруд питного водосховища по вул.І.Франка в м.Трускавець - 796,904 тис.грн. , в т.ч. кошти фонду Нагора -765,27104 тис.грн.	
4)	В рамках обласної програми «Питна вода» здійснено реконструкцію мереж водопостачання від вул.Стебницька до вул.Скоропадського - 660,20 тис.грн.	
5)	Реконструкція внутрішньоквартальних мереж воопостачання по вул.Сагайдачного - 1056,8004 тис.грн. Загальний бюджет 2008,80 тис.грн.	
6)	Реконструкція зовнішніх мереж побутової каналізації біля житлового будинку по вул.Дрогобицька, 12 - 260,79297 тис.грн. Загальний бюджет 277,59 тис.грн.	
7)	Реконструкція зовнішніх мереж водопостачання біля житлового буд. по вул.Сагайдачного,19 - 132,874 тис.грн.	
8)	Будівництво мереж ливневої каналізації по вул.Грушевського - 54,226 тис.грн.	
2020 рік:		
9)	В рамках обласної програми «Питна вода» здійснено реконструкцію зовнішніх мереж водопостачання по вул. Стуса (від ж/б № 1 до ж/б № 9) – 1357,849 тис.грн.	
10	Міська цільова програма фінансування робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням автомобільних доріг м.Трускавця	33000,0
2019 рік:		
1)	Капітальний ремонт вулиць Грушевського, Л.Українки (від вул.Стефаника до ж/б № 49 по вул.Л.Українки)- 1776,81732 тис.грн.	
2)	Реконструкція прибудинкових територій: – по вул. Сагайдачного 19 - 1522,55432 тис.грн.	

- по вул. Сагайдачного 20,22,24,26,28 - **2833,0788 тис.грн.**
- по вул. Сагайдачного, 16,18 - **1331,97433 тис.грн.**
- по вул. Сагайдачного, 6,8,10,12 - **11,462 тис.грн.**
- по вул. Івасюка,3,5,7 - **2550,63 тис.грн.**

3) «Капітальний ремонт прибудинкової території з облаштуванням підпірної стінки по вул.Стуса, 10 м.Трускавець» - **284,97 тис.грн.**

2019-2020 рр.:

- 1) Реконструкція вулиці Скоропадського - 4590,24 тис.грн., в т.ч.кошти ОБ - **372,1404 тис.грн.**
- 2) Реконструкція прибудинкової території на вул. Івасюка,3,5,7 в м. Трускавець - **3 млн. 134,714 тис. грн**
- 3) Реконструкція зони активного відпочинку на бульварі Торосевича в м. Трускавець (спортивний майданчик в курортному парку біля тир) - **2 млн. 293,315 тис. грн**

11	Розвиток парципаторного бюджету у м. Трускавець	1900,0
----	---	--------

2019 рік. Загальний бюджет конкурсу 750,0 тис.грн.

- 1) Будівництво дитячого майданчика "Невтрачений шанс" (вул.Стуса, 14) - 299 тис.грн.
- 2) Спорт для населення (вул.Стуса, 14) - 150 тис.грн.
- 3) Книга – путівник «Спацер старими вулицями Трускавця» - 105 тис.грн.
- 4) Креативний Трускавець 3 (вул.Сагайдачного, 26) – 149,135 тис.грн.

2020 рік. Загальний бюджет конкурсу 100,0 тис.грн.

- 5) "Дитячий простір". Створення сучасного громадського простору на вул. Івана Мазепи для активного відпочинку дітей різної вікової категорії та дорослих - 33 333 грн.
- 6) «Зелені скульптури в курортному парку, топіарії» - 94 335 грн.

2021 рік:

Рішенням сесії Трускавецької міської № 1085 від 20 серпня 2021 року Конкурс перенесено на 2022 рік.

12	Музичний сквер: рекреаційно - едукативний простір	700,0
----	---	-------

2021 рік:

- 1) «Музичний сквер: будівництво освітньо-відпочинкового простору на території позашкільного навчального закладу Трускавецької дитячої школи мистецтв у м.Трускавець»- **485,110 тис.грн.**, в т.ч. кошти обласного бюджету 242,360 тис.грн., кошти бюджету Трускавецької МТГ 145,250 тис.грн., спонсорські кошти - 97,500 тис.грн.

13	Комплексна програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки у м.Трускавець	1000,0
----	---	--------

-

14	Впровадження заходів з роздільного сортування твердих побутових відходів у м.Трускавець	5000,0
----	---	--------

-

15	Встановлення електрозаправок у місті Трускавці	1000,0
----	--	--------

-

Як видно із таблиці, із 15-ти проєктів екологічного спрямування 11 проєктів (73,4%) були реалізовані, а 4-и проєкти (26,6%) не реалізувались. Цей результат можна вважати успішним на тлі середнього відсотку виконання (50-60%) подібних стратегій в інших громадах Львівщини, як і України в цілому.

Однак, варто враховувати, що серед реалізованих проєктів лише 3-и проєкти прямо відносяться до покращення екологічного середовища, а саме:

1. Реконструкція міського парку "Адамівка" у м. Трускавці
2. Збереження та розвиток гідромінеральної бази Трускавця (надання статусу парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення парку "Адамівка" у місті Трускавець та ініціювання процесу надання території міста Трускавця курорту державного значення)
3. Модернізація системи водопостачання в м.Трускавець.

При цьому нереалізованими залишились вкрай важливі для довкілля проєкти як:

1. Впровадження заходів з роздільного сортування твердих побутових відходів у м.Трускавець
2. Комплексна програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки у м.Трускавець

Місцеві цільові програми

На виконання соціально-економічного розвитку Трускавецької громади затверджуються цільові програми розвитку, які складають основу щорічних Програм соціально-економічного та культурного розвитку громади.

2019 рік

Згідно розпорядження міського голови від 28.10.2019 року № 415-р «Про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку міста Трускавця за 2019 рік та формування проекту Програми соціально-економічного та культурного розвитку мі-ста Трускавця на 2020 рік» було зафіксовано наступне в частині екологічної проблематики.

Фінансування сфер видатків бюджету громади ілюструє рисунок 1.

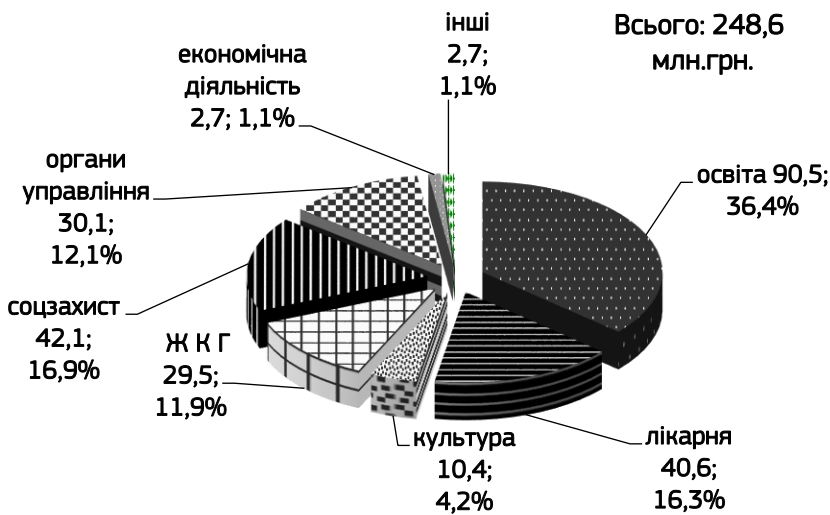

Рисунок 1. Фінансування сфер видатків бюджету Трускавецької громади у 2019 році

Як видно із діаграми видатки на житлово-комунальне господарство складають 29,5 млн. грн. (11,9% від загальної суми видаткової частини бюджету).

У 2019 році видатки загального фонду бюджету міста на житлово-комунальне господарство (благоустрій) в порівнянні з 2018 роком збільшились на 6206,4тис.грн., або на 31,7% і загалом склали 25796,4тис.грн., що ілюструє рисунок 2.

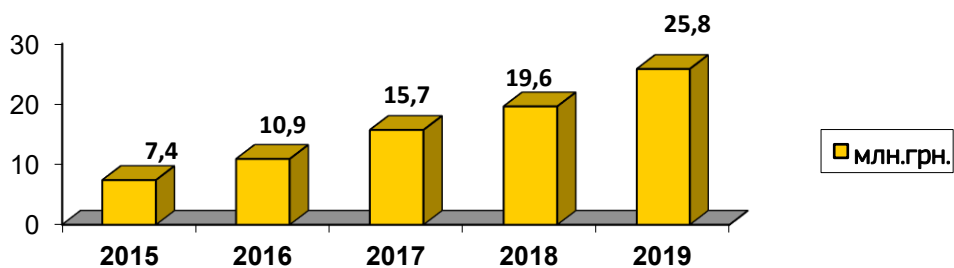

Рисунок 2. Динаміка видатків загального фонду бюджету на потреби житлово-комунального господарства

В частині природоохоронних заходів проведено роботи по очищенню ливневих решіток, виготовлено паспорти вулиць: Джерельна, Франка, Скоропадського, Річки, Довженка, Антонича. Для утримання в належному санітарно-технічному стані території міста Трускавець та покращення його естетичного вигляду, комунальному підприємству «Парк курортний» у 2019р. перераховано коштів у сумі 17 034,8 тис.грн. За ці кошти комунальним підприємством виконані наступні роботи:

- санітарне очищення вулиць (ручне та механізоване прибирання вулиць та парку);

- утримання та висадка зелених насаджень, з одночасною санітарною вирізкою сухих, аварійних дерев та формуванням крон існуючих дерев, утримання клумб та квітників, газонів, смуг зелених насаджень;
- збирання побутових відходів по місту та парку;
- впорядкування та належне утримання міських кладовищ, захоронення одиноких та невідомих осіб;
- забезпечення відлову, стерилізації та утримання безпритульних тварин;
- ремонт лавок на стадіоні по вул.Довженка;
- облаштовано спортивний майданчик по вул.Джерельній.

2020 рік

Згідно розпорядження міського голови від 29.10.2020 року № 321-р «Про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку міста Трускавця за 2020 рік та формування проекту Програми соціально-економічного та культурного розвитку Трускавецької ОТГ на 2021 рік» було зафіксовано наступне в частині екологічної проблематики.

Фінансування сфер видатків бюджету громади ілюструє рисунок 3.

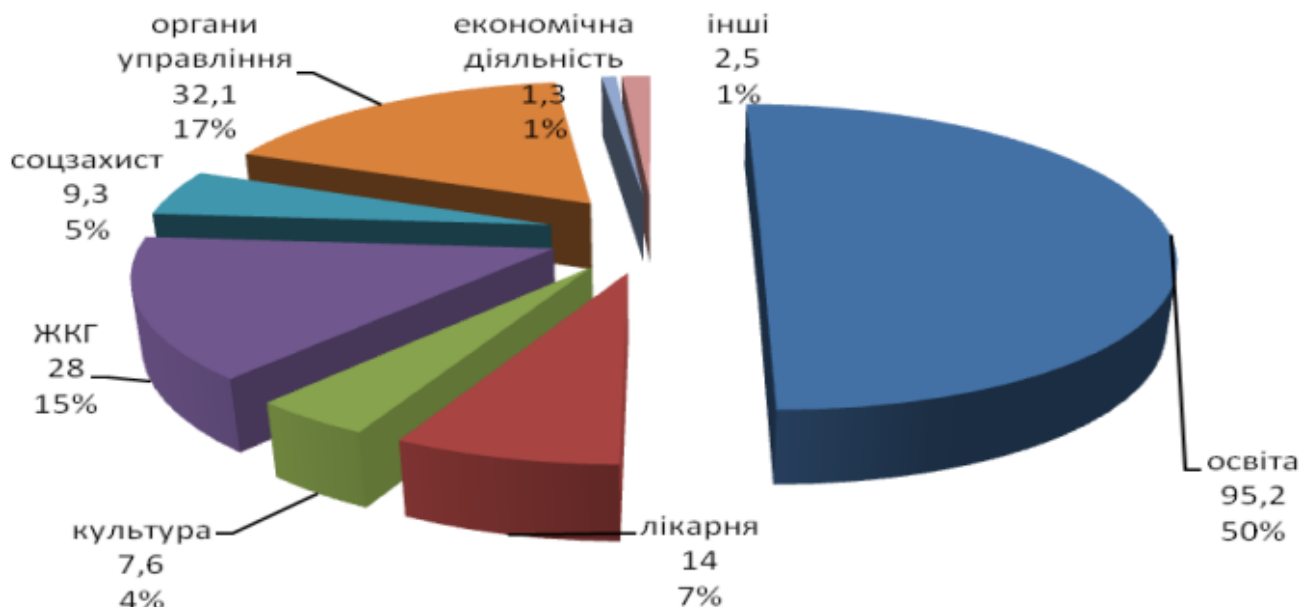

Рисунок 3. Фінансування сфер видатків бюджету Трускавецької громади у 2020 році

Як видно із діаграми видатки на житлово-комунальне господарство складають 28,0 млн. грн. (15% від загальної суми видаткової частини бюджету), що дещо більше у порівнянні із 2019 роком. При цьому варто зазначити, що за а січень-грудень 2020 року касові видатки загального фонду бюджету громади склали 189 955,4 тис.грн, які виконані на 94,1% та на 58 609,8 тис.грн, або на 23,6% менше 2019 року; спеціального фонду – 33872,0 тис.грн., що складає 81,3% уточнених кошторисних призначень та на 23 436,0 тис.грн, або на 40,9% менше 2019 року.

Ключовими проектами Трускавця у 2020 році у сфері охорони довкілля стали наступні проекти:

- Реставрація пам'ятки архітектури Художнього музею М.Біласа (вілла «Гопляна») на майдані Кобзаря в м.Трускавці Львівської області
- Капітальний ремонт вул. Помірецька
- Будівництво очисних споруд питного водосховища по вул.І.Франка в м.Трускавець
- Реконструкція мереж вуличного освітлення по вул. Скоропадського в м.Трускавець
- Реконструкція зовнішніх мереж водопостачання по вул. Мазепи в м.Трускавці
- Реконструкція міського парку в м. Трускавці.

2021-2023 роки

Визначаючи ключові напрямки роботи щодо природоохоронних заходів на подальше уже новоствореної Трускавецької територіальної громади було зазначено, що основними проблемними питаннями громади, які потребують вирішення за допомогою центральної та обласної влади є:

- 1) реалізація проекту реконструкції курортного парку «Адамівка» – пам'ятки садово-паркового мистецтва, який розміщений у м.Трускавці в курортній зоні на території 54,46 гектара земель комунальної власності. На території парку зосереджується основна частина родовищ мінеральних джерел курорту. Ппри цьому парк існує з часів заснування курорту, інженерні мережі зношені та оновлювались частково, що може мати негативний вплив на родовища мінеральних джерел, які розміщуються на території парку;
- 2) питання цілодобового забезпечення мешканців та відпочивальників якісною водою вкрай важливе для життєдіяльності курорту. Існуючі інженерні мережі водопостачання та водовідведення вичерпали свій ресурс та підлягають заміні, також необхідне будівництво водоочисних систем.

Відповідно на 2022-2023 роки були розроблені/модернізовані відповідні цільові програми розвитку, у тому числі екологічного спрямування.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Трускавецької міської територіальної громади на 2021 – 2023 роки. На 2021-2023 роки передбачено проведення робіт за наступними напрямками:

- покращення зовнішнього вигляду та санітарного стану міста;
- окультурення зелених насаджень з одночасною санітарною вирізкою сухих, аварійних дерев та формуванням крон існуючих дерев, утримання клумб, газонів, смуг зелених насаджень;
- удосконалення схеми озеленення та освітлення вулиць міста;
- забезпечення належних умов для поховань померлих (впорядкування існуючих кладовищ та утримання їх в належному стані);
- забезпечення умов для зменшення кількості безпритульних тварин;
- забезпечення поточного ремонту тротуарів, внутрішньо кварталних проїздів;
- технічне обслуговування та поточний ремонт освітлювальних мереж;
- очищення ливневих решіток;
- забезпечення утримання та поточний ремонт засобів безпеки руху /дорожніх знаків, дорожньої розмітки/ та ін.;
- проведення робіт по реконструкції та капітальному ремонту вулиць та доріг.

В бюджеті Трускавецької міської громади на 2021 рік передбачені видатки на проведення наступних робіт:

- Субсидії та поточні трансфери КП "Парк Курортний" – 20353, 0 тис.грн.
- Оплата послуг – 3 903,0 тис.грн., у тому числі - поточний ремонт об'єктів благоустрою; очищення ливневих решіток тощо.
- Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету (поточний ремонт вулиць та доріг міста) - 1000.0 тис.грн.

Міська цільова Програма з фінансової підтримки та розвитку КП «Трускавецьвода» на 2022 -2024 роки.

Відповідальний виконавець програми УЖКГІБ Трускавецької міської ради. Загальний обсяг фінансових ресурсів 26 000,0 тис.грн. Перелік основних заходів:

- Реалізація проекту «Капітальний ремонт Трускавецького водосховища з метою видалення мулистих відкладів з чаші водосховища на території м. Трускавець
- Реалізація проекту «Будівництво очисних споруд питного водосховища по вул.І.Франка, 59 в м. Трускавець.

Міська цільова комплексна Програма з підтримки і розвитку ТзОВ «Трускавецький водоканал» на 2021-2025 роки. Відповідальний виконавець програми Управління ЖКГІБ, ТзОВ «Трускавецький водоканал».

Загальний обсяг фінансових ресурсів 13 880,0 тис.грн. Перелік основних заходів:

- Виготовлення проектно-кошторисної документації по об'єкту: «Капітальний ремонт Трускавецького водосховища з метою видалення мулистих відкладів з чаші водосховища на території м.Трускавець»
- Придбання та встановлення вузлів комерційного обліку у багатоквартирних житлових будинках
- Надання фінансової підтримки для забезпечення сталої та безперебійної діяльності ТзОВ «Трускавецький водоканал»

Грантові програми Трускавецької громади за 2019-2020 роки

Важливими джерелами зовнішніх фінансових поступлень у 2019-2021 роках, у тому числі щодо охорони довкілля, можна вважати обласні конкурси ініціатив місцевих громад, у якому громада бере активну участь.

Всього за 2019-2021 роки було подано 58 проєктів, з яких переможцями вийшло 24 проєкти, що відображає таблиця

Таблиця 8

Показники	2019	2020	2021
Кількість поданих заявок, один.	16	26	16
Обсяг бюджетів поданих заявок, тис. грн.	4057,7	5864,3	5223,2
Кількість виграних проєктів, один.	4	10	10
Обсяг бюджетів виграних проєктів, тис. грн.	1044,7	1902,8	2392,8

Як видно із таблиці лише один проєкт «Музичний сквер: будівництво освітньо-відпочинкового простору у м.Трускавець» з обсягом фінансування 485,5 тис. грн. можна опосередковано віднести до тематики покращення навколишнього середовища.

Також із 2019 року у Львівській області проводиться Конкурс проєктів регіонального розвитку. У 2019-2020 роках Трускавецькою громадою проєкти на даний конкурс не подавались. У 2021 році переможцем було визнано проєкт «Капітальний ремонт даху Модрицької ЗОШ 1-3 ст.» Трускавецької міської ради з обсягом фінансування 1 563,1 тис. грн.

Інституційне забезпечення екологічної політики у Трускавецькій громаді

Система місцевих рад та їх виконавчих органів забезпечує реалізацію державної екологічної політики шляхом прийняття рішень із питань, що належать до таких сфер: економіко-екологічного регулювання земельних та інших природних ресурсів; охорони довкілля; забезпечення доступу до екологічної інформації; поводження з відходами; забезпечення збереження біорізноманіття; екологічного контролю; координації екологічного управління. Делеговані повноваження виконавчих комітетів місцевих рад – це координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; координація на відповідній території діяльності спеціально уповноважених державних органів управління з охорони природи.

Голова міської ради забезпечує реалізацію делегованих повноважень виконавчого комітету ради у сфері екологічного управління, організовує роботу ради та її виконавчого комітету, підписує їх рішення, забезпечує підготовку на розгляд ради місцевих екологічних програм, представляє територіальну громаду, раду та її виконавчий комітет у відносинах з іншими органами місцевого самоврядування, державними органами влади, юридичними та фізичними особами, а також у міжнародних відносинах, у тому числі й під час проведення міжнародних екологічних заходів.

На рівні Трускавецької міської територіальної громади окремого управління чи відділу, що займається реалізацією екологічної політики не має. Функції напрямку екологія виконує управління житлово-комунального господарства і будівництва міської ради та інспекція з благоустрою, яка проводить контроль за екологічним станом в громаді.

Управління житлово-комунального господарства і будівництва (УЖКГ) Трускавецької міської ради є юридичною особою, веде самостійний бухгалтерський облік. Управлінню підпорядковуються комунальні підприємства: КП «Парк Курортний»; КП «Трускавецьжитло»; КП «Трускавецьтепло»; КП «АТП».

Оперативно УЖКГ координує дії таких підприємств: ТзОВ «Трускавецький водоканал»; Служба експлуатації газового господарства ПАТ «Львівгаз»; Дільниця електромереж Бориславського РЕМ ПАТ «Львівобленерго», а також інші підприємства та установи по наданню комунальних послуг.

В частині екологічної складової своєї діяльності УЖКГ:

- розробляє план розвитку інженерних мереж міста на перспективу (водоканалізаційне забезпечення, теплопостачання, газопостачання, освітлення);
- веде роботи по забезпеченню санітарної очистки міста;
- здійснює контроль за станом благоустрою міста;
- сприяє підприємствам, установам, організаціям та громадянам у розвитку та поліпшенню стану благоустрою міста;
- вживає заходів щодо зупинення робіт, які проводяться самовільно і порушують стан благоустрою міста;
- сприяє підприємствам, установам, організаціям та громадянам, у забезпеченні чистоти і порядку в місті, очищенні територій та об'єктів від побутових відходів, безгосподарного майна, самовільно розміщених об'єктів та елементів;

- здійснює контроль за виконанням заходів по приведенню до належного стану територій та об'єктів благоустрою міста;
- приймає участь в обговоренні проектів: благоустрою територій, об'єктів благоустрою міста, іншої технічної документації з питань благоустрою, і вносить відповідні пропозиції на розгляд органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій;
- вносить пропозиції щодо розвитку та поліпшення благоустрою міста, удосконалення правил благоустрою і утримання території міста Трускавця;
- приймає участь та безпосередньо розглядає звернення та скарги підприємств, установ, організацій і громадян з питань благоустрою міста.

Інспекція з благоустрою Трускавецької міської ради забезпечує контроль за екологічним станом в громаді.

Основні завдання інспекції з благоустрою

- контроль за станом благоустрою міста та сприяння його розвитку та поліпшення;
- притягнення винних до відповідальності за порушення законодавства у сфері благоустрою міста та профілактика запобігання правопорушень.

Напрями роботи у 2021 – 2023 роках:

- контроль за станом благоустрою Трускавецької територіальної громади та утриманням інженерних споруд і об'єктів установ, підприємств і організацій. Взаємодія зі старостами сіл;
- планові і позапланові рейди та перевірки міської і сільських територій та об'єктів Трускавецької громади щодо стану їх благоустрою;
- надання дозволів на порушення об'єктів благоустрою;
- надання дозволів на знесення аварійних та сухостійних дерев;
- оперативне реагування (складання адмінпротоколів) на порушення об'єктів благоустрою;
- реагування та розгляд звернень юридичних та фізичних осіб;
- інформування мешканців міста та суб'єктів господарювання про стан благоустрою;
- контроль за вивезенням твердих побутових, будівельних і органічних відходів;
- участь в організації «Дня довкілля»;
- реагування на порушення Правил благоустрою гужовим транспортом;
- надання пропозицій по організації щорічного конкурсу «Об'єкт найкращого благоустрою».

Фінансове забезпечення виконання місцевих цільових програм екологічного спрямування за 9 місяців 2021 року

За січень-вересень 2021 року касові видатки *загального фонду* бюджету склали **187 605,6 тис.грн**, які виконані на **87,7%**, *спеціального фонду* – **11 914,2 тис.грн. (45,4 %)**.

Виконання видатків загального фонду бюджету в розрізі галузей (екологічного спрямування).

- житлово-комунальне господарство – 19 029,2 тис.грн (86,1% планових призначень) на благоустрій міста та сіл, з них: для КП «Парк курортний» – 15 045,5 тис.грн, інші видатки на благоустрій – 773,6 тис.грн.
- економічна діяльність – 1 189,9 тис.грн (61,2% плану), у тому числі:
 - проведені заходи по програмі промоції курорту – 371,0 тис.грн;
 - видатки на виконання програми створення автентичного промоційного екскурсійного продукту – 63,8 тис.грн.
 - поточний ремонт доріг – 620,6 тис.грн.
- інша діяльність – 481,2 тис.грн (37,9%), з них:
 - заходи із запобігання надзвичайних ситуацій – 9,6 тис.грн;
 - забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони – 79,0 тис.грн;
- міжбюджетні трансферти – 391,3 тис.грн (85,6%), з них:
 - субвенція бюджету Бориславської міської територіальної громади на створення інфраструктури з утилізації відходів та охорони довкілля сміттєзвалища – 208,8 тис.грн.

За рахунок коштів, що надійшли до *бюджету розвитку*, проведені видатки, відображені у таблиці

Таблиця 9
тис.грн.

Назва об'єкту	Затверджено на 2021 рік	% виконання плану
Всього, у тому числі:	3 927,9	37,0
ВелоБескиди: розвиток пішохідно-трекінгової та велосипедної інфраструктури та оглядова вежа на території регіону Трускавець - Орів - Борислав - Східниця - будівництво (виготовлення проектно-кошторисної документації на будівництво оглядової вежі)	49,0	100,0
Реставрація пам'ятки архітектури Художнього музею М.Біласа (вілла «Гопляна») на майдані Кобзаря в м.Трускавці Львівської області	550,0	8,9
Музичний сквер: будівництво освітньо-відпочинкового по вул. Річки, 11 в м. Трускавець - мікропроект	145,3	3,4
Реконструкція вулиць та доріг	110,0	90,7
Будівництво очисних споруд питного водосховища по вул.І.Франка в м.Трускавець	200,0	24,6
Реконструкція зовнішніх мереж водопостачання по вул. Мазепи в м.Трускавці	60,0	99,7
Реконструкція міського парку в м. Трускавці	200,0	38,4

Висновки

1. Реалізація екологічної політики на місцях має особливе практичне значення, оскільки саме на місцях виникають екологічні проблеми та джерела потенційних екологічних ризиків і місцеві органи вживають першочергових заходів для їх усунення. Крім того, на підставі місцевого екологічного моніторингу має формуватися державна екологічна політика в цілому. Низка проблем та рішень, що приймаються, породжена діяльністю, що здійснюється на місцевому рівні.
2. Екологічна політика для Трускавецької громади має особливе значення з огляду на курортний статус м.Трускавця як відомого бальнеологічного центру, ресурси якого є важливою складовою лікувально оздоровчого, рекреаційного й економічного потенціалу не тільки Трускавецької громади, але й Львівщини в цілому.
3. Екологічна політика Трускавецької громади реалізується через впровадження: державних та регіональних цільових програм, які стосуються екологічної сфери; Плану заходів/проектів із впровадження Стратегії сталого розвитку Трускавецької громади до 2028 року та місцевих цільових програм.
4. Забезпечують виконання екологічної політики на рівні Трускавецької громади - міська рада, управління житлово-комунального господарства і будівництва міської ради та інспекція з благоустрою, яка проводить контроль за екологічним станом в громаді. А також - відповідні інституції в межах свої повноважень, у тому числі суб'єкти господарської діяльності та громадські організації екологічного спрямування.
5. В рамках державних та регіональних програм підтримки екологічної політики Трускавецької громади на протязі останніх років підтримувалися одиничні проекти, в першу чергу – реконструкція міського парку «Адамівка» у м. Трускавець.
6. Стратегія розвитку Трускавецької громади до 2028 року є основним програмним документом соціально-економічного розвитку громади. Стратегія базується на 2-х стратегічних цілях, які прямо дотикаються охорони навколишнього середовища: А. Економічно розвинена територія оздоровчо-туристичного напрямку та Б. Територія якісного життя.
7. Планом заходів із впровадження Стратегії на 2019-2021 роки передбачалась реалізація 15 проектів (із загальної кількості 25), які прямо чи опосередковано дотикалися екологічної проблематики. При цьому

11 проєктів (73,4%) були реалізовані. Цей результат можна вважати успішним на тлі середнього відсотку виконання (50-60%) подібних стратегій в інших громадах Львівщини, як і України в цілому.

8. Однак, варто враховувати, що серед реалізованих проєктів лише 3-и проєкти прямо відносились до покращення екологічного середовища, а саме: Реконструкція міського парку "Адамівка" у м. Трускавці; Збереження та розвиток гідромінеральної бази Трускавця (надання статусу парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення парку "Адамівка" у місті Трускавець та ініціювання процесу надання території міста Трускавця курорту державного значення); Модернізація системи водопостачання в м.Трускавець. При цьому нереалізованими залишились вкрай важливі для довкілля проєкти як: Впровадження заходів з роздільного сортування твердих побутових відходів у м.Трускавець та Комплексна програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки у м.Трускавець.
9. Серед заявок, які подавались Трускавецькою громадою на різні національні та регіональні конкурси відсутні проєкти екологічного спрямування. Серед підтриманих лише один проєкт - «Музичний сквер: будівництво освітньо-відпочинкового простору у м.Трускавець» з обсягом фінансування 485,5 тис. грн. можна опосередковано віднести до тематики покращення навколишнього середовища.
10. Серед цільових програм розвитку Трускавецької міської ради, орієнтованих на вирішення екологічних проблем можна виділити Програму з фінансової підтримки та розвитку КП «Трускавецьвода» на 2022 - 2024 роки (загальний обсяг фінансових ресурсів 26 000,0 тис.грн) та комплексну Програму з підтримки і розвитку ТзОВ «Трускавецький водоканал» на 2021-2025 роки (агальний обсяг фінансових ресурсів 13 880,0 тис.грн.). Серед ключових проєктів цих програм – благоустрій території, капітальний ремонт Трускавецького водосховища, будівництво очисних споруд питного водосховища у м. Трускавець та утримання парку "Адамівка" у м. Трускавці.